

Korset och Kronan

Nr 81/2021

Ordet om korset är en dårskap för dem som går förlorade, men för oss som blir frälsta är det en Guds kraft (1 Kor. 1:18)

Den gode herden leder sina får (Joh. 10)

Jesus säger: Håll fast vid det du har så att ingen kommer och tar din krona (Upp. 3:11)

CA 9: Om dopet (del 15).

I slutet av Stora katekesen behandlar Luther den viktiga frågan om hur vi som kristna skall använda vårt dop och leva i det varje dag. Han betonar hur viktigt det är att vi alltid kan återvända till dopets nåd, även om vi har syndat och till och med avfallit. Den romersk-katolska kyrkan lärde felaktigt, att om man hade avfallit från dopet skulle man vända sig till den ”andra räddningsplankan”, som man kallade botens sakrament. Man stödde sig på ett ord av kyrkofadern Hieronymus, där han säger:

Boten är den andra räddningsplankan som vi måste simma på och rädda oss med, sedan det skepp som vi går ombord på och färdas med i och med inträdet i kristenheten har slagits sönder (MK 149, SKB 482).

Luther vände sig mot tanken att dopet inte längre skulle vara ett funktionsdugligt skepp som står fast hela livet. Han skriver:

Om man således tror att dopet inte längre är till någon nytta för oss, slutar man leva i det. Men man har fel: Skeppet går inte sönder eftersom det är instiftat av Gud, och inte något som vi har uppfunnit. Men visst händer det att vi halkar och faller ur skeppet. Om någon faller ur det, ska han se till att simma tillbaka till det, tills han kan komma upp på det igen och fortsätta den färd som han har påbörjat (MK 149, SKB 482f).

Givetvis räknar också Luther med botens sakrament. Luther betonade bikten och avlösningen starkt och hade med bikten som ett särskilt huvudstycke i Lilla katekesen. Men till skillnad från den romersk-katolska kyrkan menar Luther att dopets nåd alltid står fast från Guds sida. Dopet är som ett skepp som inte kan sönderslås, och även om vi avfaller är vägen till skeppet öppen genom att vi bekänner våra synder och flyr tillbaka till dopets nåd, som inte är något annat än förlåtelsen i kraft av Kristi försoning. Luther skriver:

Boten är således inget annat än en återgång till och ett nytt tillträde till dopet. Man uppberar och utövar det man en gång har börjat, efter att ha gjort ett uppehåll (MK 148, SKB 482).

Här bör påpekas att man också inom

pietismen på 1700-talet förringade dopets betydelse. Man var så rädd för att någon utan en sann omvändelse och botgöring skulle hålla fast vid dopet med en död tro, att man inte frimodigt hänvisade till att dopnåden verkligen står fast hela livet. Pietismen lärde att en människa bara kan bli frälst under en viss period av sitt liv, s.k. *terminism*. Men man förväxlade då Bibelns undervisning om att en människa kan bli förhärdad, med den felaktiga läran att människan bara kan bli omvänd under en begränsad del av sitt liv. Bibeln säger ju klart och tydligt:

I dag, om ni hör hans röst, förhärda inte era hjärtan (Hebr. 4:7).

Och profeten Jesaja skriver:

Om än era synder är blodröda ska de bli snövita, om än de är röda som scharlakan ska de bli vita som ull (Jes. 1:18).

Den pietistiska läran om terminismen avvisades med rätta av de ortodoxa lutherska teologerna med Valentin E. Löscher (1673-1749) i spetsen. Dopets nåd står fast från Guds sida under *hela människans liv*. Närhelst en avfallen människa genom Guds Andes verk ångrar sin synd och flyr till Kristus och dopets nåd, upptar Gud henne på nytt i sitt förbund. Så har också många människor blivit omvända på dödsbädden och därmed fått gå in i den eviga saligheten.

Men läran om den fria nåden och dopets välsignelse kan tyvärr missbrukas. Det sker när människan tänker att hon kan fortsätta att synda eftersom dopet står fast. Människan ”syndar då på nåden” och risken är stor att detta leder till slutgiltig förhärdelse och evig förtappelse.

Mot den katolska botläran och betonar Luther dopets evangelium med största kraft. Han visar också hur dopet helgar oss:

Botgöring är ingenting annat än att på allvar angripa den gamla människan och börja ett nytt liv. Om du gör bot lever du i dopet, vilket inte bara hänvisar symboliskt till det nya livet, utan också

arbetar för, uppväcker och driver fram det. I dopet finns nåd, ande och kraft nog att förkväva den gamla människan så att den nya människan kan komma fram och växa sig stark. Dopet fortsätter därför att gälla. Även om någon skulle avfalla och synda, finns det alltid en väg tillbaka. Vi kan återvinna herraväldet över den gamla människan. Men man behöver inte begjuta oss med mer vatten, för även om man lät sig sänkas ner i vatten hundra gånger så finns det fortfarande bara ett dop, och dess verkan är hela tiden kvar (MK s. 148, SKB 482).

Som vi tidigare sett lär bekännelsen att dopets nåd måste mottagas genom tron. Om detta inte sker förblir människan oomvänd och är fortfarande kvar i djävulens våld trots att hon har blivit döpt. Det var denna risk som pietismen varnade så kraftigt för, att de gick för långt och förringade dopets kraft och så började lära den nämnda *terminismen*. En sådan obiblisk lära är farlig därför att den begränsar Guds nåd. En människa som syndat och avfallit kan då börja tänka att nådatiden för henne tagit slut och att det inte längre finns någon tid och möjlighet att vända tillbaka till Gud.

Det är då synnerligen viktigt att den bekymrade människan flyr till Guds nåd i Kristus. Bibeln säger:

Men om någon syndar, har vi en som för vår talan inför Fadern: Jesus Kristus, den rättfärdige. Han är försoningen för våra synder, och inte bara för våra utan också för hela världens (1 Joh. 2:1f).

Denna nåd gäller alltså *alla människor* i hela världen. Det är denna nåd Gud lovar oss i vårt dop. Dopet är så det fasta, oförstörbara skeppet dit alla drucknande kan ta sin tillflykt.

Luther betonar i Stora katekesen också hur vi praktiskt kan bruka vårt dop. Han skriver:

När vi döps sänks vi ner i vatten, som sköljer över oss, och sedan dra man upp oss igen. Dessa båda moment, att sänkas ner under vatten och tas upp ur det igen, åskådliggör dopets kraft och verkan. Det symboliserar att den gamle Adam dör och att

den nya människan uppstår. Detta skeende är något som måste pågå genom hela vårt liv. En kristens liv är inget annat än ett dagligt dop. Det påbörjades med det yttre dopet och sedan fortsätter det hela tiden. Ett kristet liv måste nämligen vara sådant att det hela tiden rensar ut det som tillhör den gamle Adam, så att det som tillhör den nya människan kan komma fram (MK s. 147, SKB 481).

Luther menar inte att dopsättet med nedsänkning är nödvändigt. Vattnet i dopet kan appliceras på den döpte på olika sätt, t.ex. med tvättning (tvagning), bestänkning, begjutning eller neddoppning. Dessa olika dopsätt kan symbolisera olika saker som t.ex. att synden avtvättas genom dopet, att vi bestänks med Kristi blod och att den helige Ande utgjuts över oss i dopet. Bibeln lär inte något särskilt dopsätt, och det är därför fel att kräva att dopet måste utföras genom neddoppning. Men denna bild används av Paulus i Romarbrevet för att visa att dopet innebär vår gamla människas död och vår nya människas uppståndelse. Paulus skriver:

Eller vet ni inte att alla vi som är döpta till Kristus Jesus är döpta till hans död? Vi är begravda med honom genom dopet till döden för att leva det nya livet, liksom Kristus är uppväckt från de döda genom Faderns härlighet. För om vi är förenade med honom i en död som hans, ska vi också vara det i en uppståndelse som hans. Vi vet att vår gamla människa har blivit korsfäst med Kristus, för att syndens kropp ska berövas sin makt så att vi inte längre är slavar under synden. Den som är död är förklarad fri från synden. Har vi nu dött med Kristus, tror vi att vi också ska leva med honom (Rom. 6:3-8).

Luther utgår nu från detta i Stora katekesen och ger en mäterligt enkel och kort tillämpning med följande ord:

Vad är då den gamla människan? Det är den kroppslig läggning som vi är födda med ända sedan Adams tid. Den har en böjelse för vrede, hat, avund, okyskhet, girighet, lättja, högfärd och otro. Den är behäftad med alla möjliga laster och har av naturen inget gott i sig. När vi nu är på väg in i Kristi rike, bör vi för varje dag försöka minska allt sådant. Vi bör sträva efter att bli allt mildare,

tålmodigare och mer fridsamma. Vi bör dämpa vår otro och girighet, vårt hat, vår avundsjuke och vår högfärd allt mer. Det är så en kristen lever i sitt dop, vilket antyds genom förfarandet att döpa med vatten. Om man inte använder dopet på det sättet utan ger den gamle Adam fria tyglar, blir han bara allt starkare. Då används inte dopet, utan då strävar man emot det. Människor som ställer sig utanför gemenskapen med Kristus, blir bara sämre för varje dag. Det är som ordspråket säger: ”Ständigt sämre, och ju längre det får fortsätta, desto värre blir det”. Om någon var högfärdig och girig förra året, så är han ännu girigare och högfärdigare i år.

Odygden växer ända från barndomen hos en sådan person. Ett litet barn har inga särskilda odygder, men om det får växa upp utan tyglar blir det lösaktigt och börjar handla orent. När det når vuxen ålder börjar de verkliga synderna framträda, och de blir allt tydligare ju längre tiden går.

Den gamla människan inom oss fortsätter oavbrutet att utvecklas enligt sin natur, om man inte håller tillbaka henne med dopets kraft. När vi blir kristna minskar dock den gamla människans inflytande för var dag, tills hon är helt och hållet underkuvad. Vi sänks så att säga ner i dopet varje dag och kommer upp ur det igen (MK s. 147f, SKB 481f).

Denna sida av dopet undervisas det tyvärr inte så mycket om i vår tid. Men hos Luther är denna sida av dopet levande. Detta är ju ingenting annat än den bibliska undervisningen om helgelsen. Hos apostlarna står denna undervisning i direkt samband med dopet. Därför kallades dopet i fornkyrkan ofta bara för ”pånyttfödelsen”.

Som vi sett kom både den romersk-katolsk kyrkan och pietismen att skilja boten från dopet. Samma sak sker idag, inte minst inom den reformerta kyrkan, som ju till och med förnekar nådemedlen. Men vi har all anledning att i likhet med Luther och bekännelsen betona hur helgelsen framkommer ur dopets nåd och frimodigt hålla fast vid detta.

Slut på artiklarna om dopet. Nästa nummer behandlar nattvarden.